

Kære Kramer!

Tak for brevet og for pengene - Hvis ogsaa Berg-
berg tak - jeg finder hans ide med den kvindelige
min paa vei til bakken at være god, og skal gjøre
en studie dertil (som jeg da kan overføre til hans
billed, naar jeg kommer til Bergen), min skal
selvfølgelig stå i venter og næreste kryds af det
gyltne trit som modvægt mod den til-
diggende, som du talte om, som kommer paa spore
(jeg forstod ikke det). I faldet selv paa at an-
bringe en slik figur der naar til venter, - men
is foran jeg stadig hører, at der er forment paa
mine billeder. Ja jeg svarer bedst dig indskylder,
at jeg bruger blyanten, - der nemlig stædig gæder
I influenza eller storkforkjølelse - med lidt arten
der prøvet at være lidt oppi idag, men var nu
sammen, at jeg omvendt ikke kunde stå paa benene
og kan ligesom "smaspeker" i limgæne, naar jeg til
stedigt omme lyste. - Je pengene kom vel med
mig, da jeg ikke havde end en tre paa flere ikke,
jeg mente kunne 3 kr. hos Holm, - de 2 uger skulde
have gjer, - hvorre fik han den ikke igjen (forresten
var det nok bare 50 øre, men saegar han Petra 10 øre

de, for at Linn Skulde² kunne gjøres) Vi kan nemlig
nu faa butik - Sandalen og handelsmanden (Vest
kreds) kommer intet, "paa bryg" - (maa, det varer vel ikke
lange forud, kan maa til med det; - thi vi er snart
pengelese igjen, efter at jeg har stukket nogle slauter
i en 10-12 af mine kreditorer) - forresten fortænder
jg alt denne butikken her i Sandalen, thi der er
et rædt lide doger - snart af Engel, snart af den ene
og den anden af børnene eller jorhan, som maa
have nogle kr. til det og det, som skal kjøbes
paa butikken, og der det er saa mange poster og
saa mange, som skal gaa paa butikken, og da is
-dette har mindre penges end 5 og 6 kroner, saa
glemmer jg ofte, hvad jg skal have igjen og af
hvem jg skal have igjen, og det betyder en smaa
svinkene sig af; og her er en fuyfuld "snopting"
helt doger. - Jeg vil, naa snart jg blir frisk, gaa
til handelsmanden og betale ham 10 kr.; for at
han ikke skal blive "sagt" til nogen af mit huse
folk, - de lærer sig nemlig op til loze og tyveri:
idag kom Kristian og Eva og fortælte, at Eckars hustru
sagt, at de maatte kjøpe en samling farvede, eller
paa butikken til bryg i skolen, - og alene maad gaa
den bare 60 øre, som jg tilfældigvis havde i mætt, - og

de ganske rigtig en Time senere end (af de andre
 sødlands) at pungen var opkjøbt i Chockolade. Nu
 ja hun er ikke stort mindre Engel, - hun sender fort
 løst 30 Kr. til en, som hun skylder 25. og 40 til en
 som hun skylder 30 o. s. v.; - naturligvis regner hun
 da at have kreditor senere hos vedkommende, men
 slyng ^{over} over kudi beløb blir ofte afkøbt, - det er min
 erfaring, - for jeg er gammel og hun ikke mindre. -
 Her er et trist veir - sneen ligger ofte midt med i lønne
 og har et par gange endog været lige med til væksten, men
 ellers er det mest regn, regn - uventagen livst tilfælde,
 hvor sneen ligger ned med i over en meters sne, -
 jeg tvivler på, om vi får mere veir (væddere) senere
 hjem, - og jeg er lige glad i det da får jeg meget at vinne
 mere end overfor Engel, - da jeg var imod, at vi skulde
 fore sige byr en del vinter bare for at have noget
 spød til ude høst, - havde vi solgt dem til byen var
 i mai maaned, da priserne var høje, kunde jeg for disse
 penge købt meget mere hved til billig pris om høst.
 Men det nytter ikke at prøve fornuft for kvindfolkene,
 de var naturligvis som saa, at havde vi solgt veirerne
 naar, var pengene blevet opbrukte til andet, -
 og det nytter mig lidt, om jeg kan se, at det var bedre
 det, end at "væddere" nu ligger og manges af i sneen -
 slukner i "talgen", - (som Jøh. Frøenme siger); ja kanske
 slett ikke findes igjen - Jellie - hvad hun stadig ser - blir
 sjældne: her er mange som slægter om vinteren.
 (for at være et ægte turistigt Jellieudtrykk)

Ja det blev meget om det herlige kv. - og stort
andet er her ikke at skrive om, da her havde lidt -
jo her havde nær hørt noget katastrofalt en nat.
Jeg havde nær sat ild på hele atelierbygningen -
hvorledes det gik til ved jeg endnu ikke sikker. - Det var
sunt, og jeg skulde lægge mig og kom ind på atelieret og
havde endnu ikke tændt lampen, da Kari som ligger
paa det lille rummet (ved døren) ropte ind til mig
og spurgte, om jeg havde jodid - hun havde gået bar-
beint i badet og faat spækne tår. Jeg rev af en fyrr-
stik og fandt jodiden i mit løjmskap og gik med fyrr-
stikken i haanden ind på Karis rum, hvor jeg slukkede
den, - da hun havde liges paa - der smugte jeg da jodid
paa hendes tår og nær om hvad slags bøger hun læste
paa - og var der ikke kanske 5 minutter, og da jeg saa
skulde ind på atelieret igen blev jeg forvundet over at
lydet var tændt derinde og en stærk gummiblandt lugt,
og da jeg skulde se til, stod flammerne ud af løjms-
skabet, hvor jeg havde meget brandbart materiale - det
brændte i altygdes (varme a pændre) som sprang - og
jeg tænkte retsirelig paa, at skulde lægge en dynamit-
patron i samme skab - - heldigvis havde jeg en bolle
vand stående, og den blev ind i skabet og fik
branden slukket - der blev dog adskilligt ødelagt - først
var det for radioapparatene, hvis ledningerne blev brændt,
kanske de også tog skade af vandet? -
Antazelis var det disse elendige Halden = fyrstik

kerne, som var skylt 5 i branden; — jeg præker og præker
for disse handelsmændene om at holde Nitidals og
ikke Haldens fyrstikker, men det nyfter ikke — endda for
præket lige stærkt i sin tid, — han var forresten saa
konsekvent, at han kjøbte fyrstikker andrstedes fra, hvis
handelsmændene ikke holdt Nitidals, — og det samme
har jeg tænkt at gøre; — kan du sige mig, hvor is skal
denvende mig for at faa en kasse? — Det man sikkert
lig var meget af satsen fra en slig Haldens fyrstik, som
har sprøttet ind i inderte skapkrøken, hvor der var
en hel del bomuld, som vistnok er lett antændelig;
den bomulden var iallfald helt opbrændt, og alt det som
var rimt om den, — saa det maatte være der varmen var begyndt.

Jeg spekulerer ogsaa paa, om det kunde være selv antændelse,
jeg havde nemlig et lidt glas koncentreret svovlsyre staaende
sammen med andre farlige glas (medicinalgas); — istykker
mig da muligheden af, at jeg har revet dette glas overende, idt
jeg tok jodden, og det kan da tænkes at svovlsyren idt den
sandt ud over bomulden, kan have bragt den i antændelse,
svovlsyre glasset har nemlig veltet over og var krumt, som de
andre glas, men det kom vel mest af den sterke varme
i forbindelse med vandbatter som is dog ind i skabet.

Jeg har spekuleret slig paa andenken, just fordi jeg selv altid
er saa fornyet med ild og fyrstikker, at til eksempel Fond
afte har antalt det: at jeg ikke alene slukker fyrstik =
flammen, men ogsaa klemmer levningerne af satsen
ita mellem fingrene, for at ingen øjeblik eller glo skal
være isen der. Men alt fornyet er is spædt, naar slukker kender.

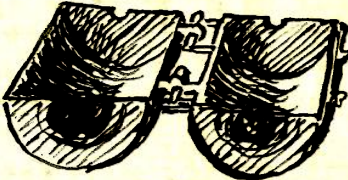
Engel likte nok bedst at pengene fra Kreyberg
 var bleven taasende i Bergen hos dig en tid, saa tum
 kunde faat dit og dat for dem, og tum laard i vort =
 nok bedst Holm eller frk. Haavardsholen om at
 laad sig bruge kunde taade det ene og det andet, -
 jeg var derfor glad, at pengene kom sammen dag, som
 Holm reiste. - Men ja det kunde jo vaeret ting, som jeg
 ogsaa kunde haat brug for, - saaledes skulde jeg haat
 en del gammelt skrabjern i stuepaa hos Aida, - og
 nogen skinner til denne broen, som snart falder ned
 og gjerne gjer en ulykke; - men vi faar hastig den holder
 i vinter, og saa faar jeg faa jern, naar jeg kommer til Bergen.
 Her er saa utrygt med stoptning af Cement nu om
 hoesten, da der kom tomme faast, for end den er tomt, og
 da er det hele odelagt. Havde jeg haat jern nu, skulde
 vi straks gaaet igang med arbeidet, thi nogen faast blir
 der vel næppe paa de første 14 Dage eller 3 Uger. -
 "Fagvaktant" har du vel endnu ikke solet, - det var ikke noget
 godt billede, - jeg skulde absolut haat det op i fjeldet en gang
 til, - og faat samlet valorenne lidt, - det var jo ikke nogen
 en ordentlig skisse, - men jeg var ude paa ting, som kunde bives
 lidt af. Jeg prøvde at lave en gjentagelse i større format, men
 saa kom den styggvis, og senere har vel alt forandret sig i fellet.
 Saa vilde Holm have mig til at trykke det og det, og tiden gik

I dag har jeg været oppe og arbejdet - jeg er lidt
 bedre. - Jeg har tænkt meget over Kreybergs
 portratering, - men er redd det arbejdet, - da jeg
 ikke har været i træning med portræt paa
 10 - 20 aar snart - og portræt-maling maa
 man træne til - mere end til noget andet -
 (selv træsnit - med regnet) - Jeg maatte iallefald
 have rigtig god tid og gjøre mange studier eller
 skisser baade i kuli og olie, førend jeg gik igang
 med det egentlige portræt, - og til saadant
 kan det meget an paa, om den nervøse Kreyb.
 havde taalmod, - ^{nok} jeg tænker han blev lidt lei
 baade mig og portrættet, længe førend jeg var
 halvfærdig; - saa er det usaa det, at til at
 male et godt portræt trænges fremforalt et
 godt atelier, - man maa iallefald have overlys,
 og hvor er det at opdrive i Bergen? Har det end
 været om sommeren, kunde det godt sig gjøre
 inde paa en altan, (naar det da ikke regnede som
 nedvauligt i Bergen). Ja, ja - vi far tænke paa
 det, men straks er det umuligt at reise da jeg
 ventler min bror Peter en af dagene - han skae

preke i kirken her om ca 14 dage - og kommer
 antagelig hid i slutten af maaned. Vi har ikke
 set hinanden paa snart 10 aar eller mere, -
 og han glæder sig til at træffe mig, ligesom jeg
 til at træffe ham. Harde jeg ikke haft ham
 i vente, skulde jeg reist en tur ind til Bergen
 med Petra, - all ^{min} ulykke hænger min efter hende;
 hun har i mange aar klaget over ordt i et øre
 og inde i hodet, og min begyndte beuel bag øret
 at komme op, saa vi reiste til doktoren med
 hende, og han sa, at det var en farlig historie,
 og at hun maatte opereres og maatte reise
 ind til Bergen snart, - ~~enten~~ ^{enten} til Dr.
 Quist Hansen eller til Dr. Kullmann
 (dette var i forgaars), - min skal nu af døtrene
 i Nestunet - Paulilda reise til Bergen, og vi
 tænkte da at sende Petra med hende, hvis
 vi da tør bebyrde Eder med hende, - saa fik
 jeg komme ind og hente hende, naar operationen
 var over, og hun var saa bra, at hun kunde
 reise hjem igjen, - det er gjerne noget lignende,
 som min bror Harald fik hjembetændelse af.

En af Engels søskendebørn - Moralf Fossheim,
(han som byggede op huset til "Besta" i sommer)
han havde en gut, som fik akkurat det samme,
sa doktoren, og han maatte man "sage" ut beuet
paa-tyg oret. - dog havde Petra det ikke i saa hoi
grad som den gutten, sa doktoren. -

Ja desværre, jeg maa nok plage dig som saa ofte med
noget kommissioner, - men de faar være, til du faar
svaret noget for mig. - Det gjælder da først og fremst
en kjøttkvern, som Engel har talt om nu i to aar, og
som jeg stadig har glemt - desværre - Vi har vistnok
haft 5 kjøttkverner i vor tid, - men det er jo det
uholdbareste redskab, som findes i en huusholdning paa
landet; - findes der ikke nogen gode fabrikata af den
slags. Selvfølgelig har vi altid gjort den fejl: at
kjøbe dem for maa, (det er nu bare de maa, som
holdes af landens kranbrøerne). Tilgæ her, i den tid
vi har været her, haft en eneste kvern, - men saa købte
han den ogsaa i Bergen og valgte det største nr., som var
at opdrive, - saa at man aldrig her i Jølster havde set en
saa stor kvern, - og det viste sig da ogsaa, at det lønede
sig, rigtig nok er den jo nu paa grund af vækstet lidt
miserabel, - men kan nok repareres og være flere aar endnu.
Fru Lind havde en kjøttkvern af en helt anden type end

end de vanlige, ¹⁰ den var i to dele - 2 "halvcylindere",
som var forbundne med et ledugle, saa de kunde lukkes
op og igjen slig: ind i denne laa en stang
hvori var fastet i skrueform en led række
firbandede smale stænger af staal - disse stænger passede ak=
kürat mellem en skrueformig række af ^{tynde} kniver, som var
skruede fast (ogsaa i skrueform) indvendig i halvcylin=
drene; - disse kniver kunde lettvindt skrues fra indven=
dig, da skrue og møtrik var indvendig; og da var det ganske
anderledes bekvemt at slibe disse knive, end det er med
disse umulige kniver, man har nu for tiden, - (man maatte
jo helst have smærgelskive og der til hørende maskine, ~~skel~~
man kunne slibe disse knive ordentlig). Bruger ikke
byslagterne nogen bedre kjøttkøerner, end de her brugelige,
saa forstaar jeg ikke, hvordan de i længden kan klare sig, -
bare den ydre store skrue til "krossen" (som de her kalder det)
er jo saa usolid, at skrue tagene hurtigt er udsledte. Det
var jo uundværdigt, at kvernen malede kjødet saa forfærdelig
fint, - det var bedre om maskinen var solid og skar ordent=
lig. I gamle dage hakkede man her alt kjød med øks i
en saakaldt "sakseluge" (en udhulet tyk stok), og det gav
meget bedre pølse, - (der er endnu den som af den grund
indnu bruger denne fremgangsmaate, - men den er jo ~~svært~~ slu)
Og saa den upraktiske og uholdbare "skruelø" at feste til
bordkanten - (nu er man jo rigtig nok begyndt at fabrikere
kvernen med ordentlige fødder, som kan skrues ned i en
bordplade eller "krakk" og det er jo betydeligt bedre). I Fri
Lunds "kjøttkvern" blev ogsaa kjødet nærmest hakket i lille smaa stykker.

maa hvis du fandtes en kvern, som hakkede det slik, vilde vi gjerne faaet os en slik kvern, selv om den blev lidt dyr - (den blev dog billigst i længden, - da man ikke fik anledning at male poteter i den, - og det er vel særlig denne poteter-malingen, som ødelægger kvernene i længden)

Saa maa jeg ogsaa plage dig eller Aagot med lidt inderteri til Petra, da hun ikke har noget "anstændigt" af den slags, naar hun skal paa sykkuset - kjønt, serk, og inderbukser (pantalones) og strømper.

Ja der var nok meget andet ogsaa, som jeg kunde have lyst at plage dig med: Du huser kanske, at vi sidst talte om en større forsyning med sterke - snøre passende at pakke ind postpakker særlig træsnit og malerier og adskilligt andet (til eksempel at binde om sammenhørende træsnit plader i den tid, de stod ubrugte, - saa man slip at lide huseme rundt efter et "manglende mellemled"). Ligeledes talte vi om en større rull indpakningspapir, - (kan være ganske tynd)

Saa skulde jeg have en ny forsyning "galvaniserede" $\frac{1}{2}$ tons spiker til malerirammer (blindrammer), - sidst fik jeg et dets pakker, og de er snart oprukte - (kvindfolkene brøker og lidt)

I senere tid brøker malerne nogen særlig dertil arbejdede kobberstifte, - kan du opdrive dem? - mine gamle billeder blev stadig ødelagt i kanten, fordi jeg stod meget ude i regveir og maledes og saa "rustede" spiker - noderne og lærredene med - (disse galvaniserede kan

nok ogsaa ruster, har jeg veet, men det er særlig naar
 jeg har præpareret læred paa dem, - det er da antagelig
 ammoniakken, som tager zinklaget af, - til præparering kunde
 da særlig bruges kobberstift.

Naar vi taler om kobberstift, - saa har jeg ofte tænkt paa
 at paa fat i nogle slike (enten af kobber eller messing)
 til at bruge til barnas sko; - du veed, de slidir jo fryg-
 telig, - mere end andre barn, og heller varer ofte ikke
 en uke, særlig fordi jernstiften raatter læderet i det
 den ruster (ja selv om den ikke ruster danner den i forbin-
 delse med denne stærkt syre og mineral holdige jord
 en slags sort eller blaa-grøn oxyd, som hurtigt tærer eller
 raatter læderet. - I den senere tid er vi begyndt at
 kjøbe kaserede bilringer hos virksomheden (5 kr. pr. ring),
 og det har vist sig udmærket, men vanskeligheden er
 at paa spikerhoderne til at holde gummien, som lett
 slides eller rives ud, saa stiften staar igjen, fordi hoder er
 forlidet. Jeg vilde da være dig meget taknemlig, om
 du kunde skaffe mig nogle slike stifter med store, flade
 runde hoder, som taalte lidt slid, - altsaa et par pakker
 $\frac{3}{4}$ tomme lange og et par pakker $\frac{1}{2}$ toms; - og saa er
 der en ting, som vi længe har ønsket os: nemlig en
jernløst med fem seks løse løste størrelser at sætte
 paa jernføden, som maa være af de lange (ca. 1 alen)
 de korte "trekantede" lave døger til ingenting og
 har skaffet alle den tusend dergeller, - som har været
 saa uheldig at lade sig paa-prakte slikt, - de har alle

maattet faa dem ombytt¹³ med den enkelte længe
(forstaar ikke at fabrikkerne kan være saa upraktiske)

Og saa maas vi faa en komagertang, - jeg tænker du
kjender dem, - de ser ontrent slik ud , eller
slik: , - formen er det ikke saa uoie med,
hovedsagen er at slutter "godt sammen i kjaften", naar
den lukkes sammen (de er nemlig ofte fabrikerede
saa skruet, at de "gliser" paa den ene side (ja ofte
premsse i "nebben" paa den ene side og bag i "mündri-
ken" paa den anden side), - jeg var saa uheldig at
faa en slik paa handelsstedet (for krigen), og jeg var sjæleglad,
da en laante den af mig og aldrig bragte den tilbage (de
kostede nu ogsaa bare 2 kr. i de dage).

Ja saa skal jeg ikke plage dig med mere dumme gaa,
jo, - det var sandt, - vi talte lidt ^{om} linoleum eller
husker jeg feil, at jeg skrev om det i vinter eller i vaar (jeg
har nu skaaet om "lidet konstant" i finer men det er et
saarligt materiale) - jeg vilde altsaa gjerne vide dig,
om du kom over et parti rester af linoleum, da
at kjøbe til mig alt, hvad du kan overkomme - det
behøver ikke at være af den dyre bedste kvalitet, - det
gaar udmarkket paa anden linoleum ogsaa ser jeg - ja den
har stundom endog den fordel, at den er haardere - dog har
lignende i mønstret linoleum lett for at blive syulige (det
sandagtige "støpestruktur" er derimod godt). bedst er ogsaa selv-
sagt en forvit linoleum - uden mønster alttover.

14
Saa maa jeg vistnok paa dig til at afhente guldbragetterne hos optikus Solberg Hansen, - jeg sendte dem til ham i Januar eller Februar, tror jeg, - men jeg sa vistnok, at jeg selv skulde komme indom og hente dem, - jeg bestilte nemlig nogen extra gode nye bragetter med Jena- eller Zeiss glas - og gav ham tegning paa en ny konstruktion (eller rettere en model af en gammel bragette, som jeg fik i Paris 1901, - den bedste gode jeg har haft) - den var virkelig iudmerket at arbejde med - meget bedre end stangbriller, som i grunden er noget snuveri, - min bror Johannes holdt paa at paa kraft eller anden utuurskhed paa neseryggen af slige stangbriller. Her en ordentlig "næseklippe" med extra kraftig fiber er nok bedst.

Franskvinden har nok tidlig opdaget, hvad der var bedst.

Nu skinner solen paa sidste verset her, - et par timer eftermiddag, men om en ugestid er det slutt, - det ser foresten ud til, at vi skal paa en "efter sommer" efter den paa begyndte vinter, - men det fryser om natterne - selv i "nye" kjælder - var klørne fra vasken frosne. Paa "næsset" blomster det af alle kræfter baade langs kisten og ellers, - selv tylden var paaet nye blomster, - lige saa en rosenbrusk. Skal vi tænke paa den rosen - og skal den være "alding" eller iing - i første fald maa den jo være stærk, skal den taale flytning. Skulde Johannes ^{S.H.} sætte op Steubord deroppe paa pladsen? - Det kunde jo komme vel med, om du havde mange folk en sommer, og det blev maadt om siddeplads inde. Ja saa saa du og dine her vel og være hjerteligt kilet fra Hils Ragna og Magda! 3. Ebers C. Strup